

แนวทาง

การตรวจคัดกรองและดูแลรักษา
ภาวะแทรกซ้อนทางไต

ในผู้ป่วยเบาหวานและ
ความดันโลหิตสูง

แนวทาง

การตรวจคัดกรองและดูแลรักษา
ภาวะแทรกซ้อนทางไต
ในผู้ป่วยเบาหวานและ
ความดันโลหิตสูง

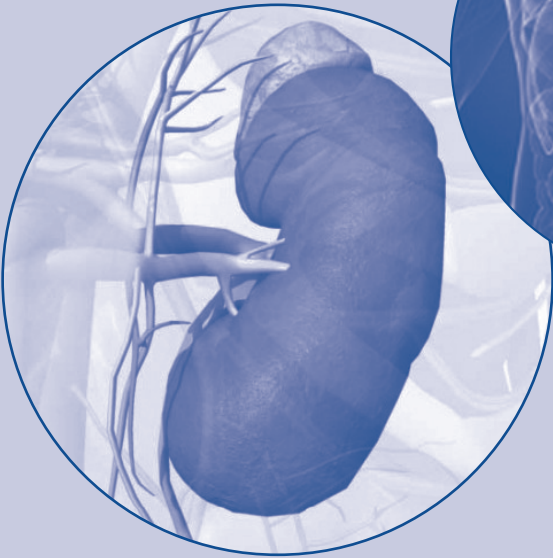
ชื่อหนังสือ	แนวทางการตรวจคัดกรองและดูแลรักษาภาวะแทรกซ้อนทางไตในผู้ป่วยเบาหวานและความดันโลหิตสูง
ที่ปรึกษา	นายแพทย์ไพจิตร วราชิต ปลัดกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์โสภณ เมฆธน รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข
จัดทำโดย	<ul style="list-style-type: none"> ● นายแพทย์สุรศักดิ์ กันตชูเวสศิริ ประธานอนุกรรมการป้องกันโรคไตเรื้อรัง สมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย ● นายแพทย์สมเกียรติ โภธิस्थ्य สถาบันวิจัยและประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์ กรมการแพทย์ ● นายแพทย์จักรกริช ใจวีศิริ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ● สำนักงานบริหารยุทธศาสตร์สุขภาพดีวิถีชีวิตไทย สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
จัดพิมพ์โดย	สำนักงานบริหารยุทธศาสตร์สุขภาพดีวิถีชีวิตไทย สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
พิมพ์ครั้งแรก	มิถุนายน 2555
จำนวน	31,250 เล่ม
พิมพ์ที่	โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

คำนำ

โรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง เป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่พบบ่อย ซึ่งเป็นปัญหาสาธารณสุขสำคัญ ถ้าไม่ได้รับการดูแลรักษาที่เหมาะสม จะส่งผลให้เกิดภาวะแทรกซ้อนตามมา โดยเฉพาะโรคไตวายเรื้อรัง (Chronic kidney disease) ซึ่งปัจจุบันพบว่าผู้ป่วยไตวายเรื้อรังมากถึงร้อยละ 17.5 ในระยะแรกจะไม่พบอาการผิดปกติ แต่จะตรวจพบเมื่ออาการของโรคเป็นมากแล้ว และถ้าได้รับการคัดกรอง ค้นหาตั้งแต่ระยะเริ่มต้น สามารถให้การดูแลรักษา ควบคุมปัจจัยเสี่ยง เพื่อป้องกันความรุนแรง ลดภาระของระบบบริการ ค่าใช้จ่าย และการสูญเสียที่จะเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุข ได้ตระหนักถึงการป้องกัน และการจัดการดูแลรักษาให้ถูกต้อง สอดคล้องกับสภาพปัญหา จึงได้จัดทำแนวทางการตรวจคัดกรองและดูแลรักษาภาวะแทรกซ้อนทางไตในผู้ป่วยเบาหวานและความดันโลหิตสูงขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจ และสามารถจัดบริการ สำหรับเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และเครือข่ายบริการสุขภาพได้ถูกต้อง และส่งผลดีต่อผู้ป่วย และลดการเกิดโรคไตวายเรื้อรังในอนาคตต่อไป

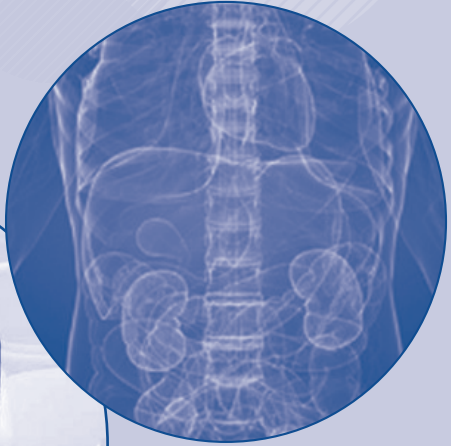
กระทรวงสาธารณสุข

มิถุนายน 2555

สารบัญ

แนวทางการตรวจคัดกรองภาวะแทรกซ้อนทางไต	1
● การดูแลรักษา และการส่งต่อผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรัง	6
● การประเมินผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรัง	9
● ข้อบ่งชี้ในการส่งต่อผู้ป่วยไปยังคลินิกโรคไตหรือ อายุรแพทย์โรคไต	10
● การดูแลผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรัง	13
เอกสารอ้างอิง	18

คำย่อ

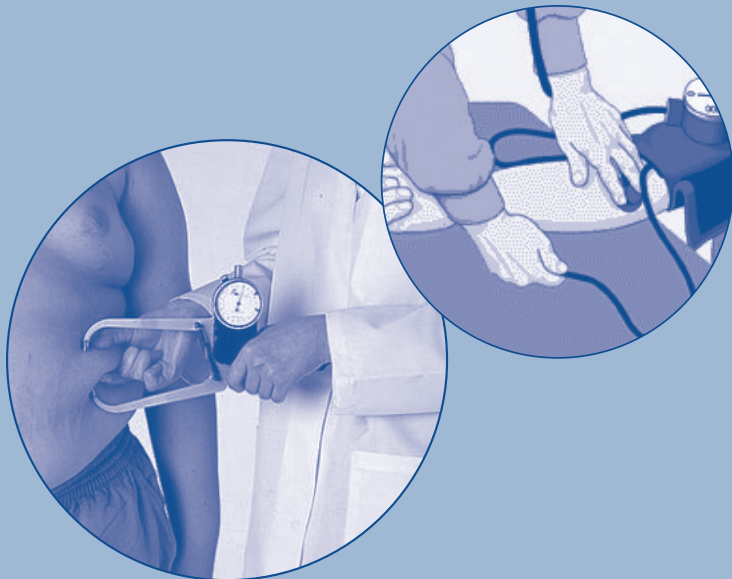
Abbreviation Key:

ACEI	Angiotensin Converting Enzyme Inhibitor
ARB	Angiotensin Receptor Blocker
CKD	Chronic Kidney Disease
ESA	Erythropoiesis Stimulating Agent
NSAID	Non Steroidal Anti inflammatory Drug
UPCR	Urine Protein: Creatinine Ratio
PTH	Parathyroid Hormone
SLE	Systemic Lupus Erythematosus

แนวทางการตรวจคัดกรอง ภาวะแทรกซ้อนทางไต

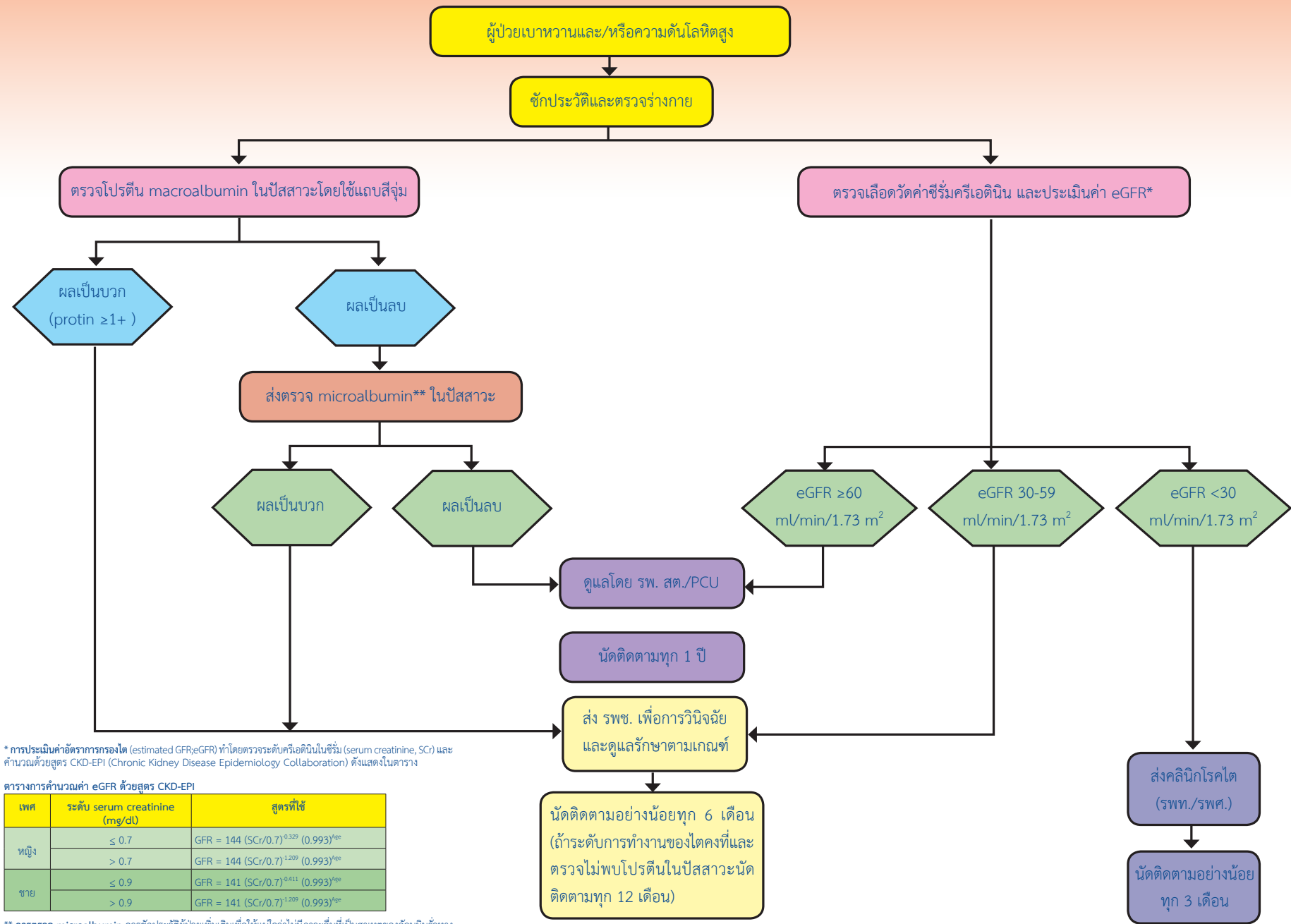

โรคไตวายเรื้อรัง (Chronic kidney disease) เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญทั่วโลก สาเหตุของโรคไตวายเรื้อรังที่พบบ่อยเกิดจากโรคเบาหวานและภาวะความดันโลหิตสูง โรคไตวายเรื้อรังในระยะแรกมักไม่พบอาการผิดปกติ ทำให้ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่ทราบ และตรวจพบเมื่อโรคดำเนินไปมากแล้ว เมื่อโรคดำเนินเข้าสู่ระยะไตวายเรื้อรังระยะสุดท้าย (End stage renal disease) ผู้ป่วยจำเป็นต้องได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม การล้างไตทางช่องท้องแบบต่อเนื่อง หรือการผ่าตัดปลูกถ่ายไต ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย และประเทศจะต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก

จากการศึกษาในประเทศไทย พบว่าความชุกของโรคไตวายเรื้อรังตั้งแต่ระยะที่ 3 ขึ้นไปมีประมาณ 2.9-13%(1-5) เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรทั้งประเทศประมาณ 70 ล้านคน พบว่าจำนวนประชากรที่ป่วยเป็นโรคไตวายเรื้อรังตั้งแต่ระยะที่สามขึ้นไปมีจำนวนมาก เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศ อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้ป่วยเบาหวาน พบความชุกของโรคไตวายเรื้อรัง ประมาณ 40% ผู้ป่วยเบาหวานและความดันโลหิตสูงมีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคไตวายเรื้อรังตั้งแต่ระยะที่สามขึ้นไปประมาณ 1.9 และ 1.6 เท่า(3) ตามลำดับ

ยิ่งไปกว่านั้น จากการศึกษาพบว่าผู้ป่วยเพียง 1.9% ทราบว่าตนป่วยเป็นโรคไตวายเรื้อรัง(4) เป้าหมายที่สำคัญในการรักษาโรคไตวายเรื้อรังคือการป้องกันการเสื่อมของไตไม่ให้เข้าสู่ไตวายเรื้อรังระยะสุดท้าย ดังนั้น การตรวจคัดกรองและวินิจฉัยโรคตั้งแต่ระยะเริ่มแรก เพื่อควบคุมปัจจัยเสี่ยง และให้การดูแลรักษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

การตรวจคัดกรองภาวะแทรกซ้อนทางไตในผู้ป่วยเบาหวานและความดันโลหิตสูง ทำได้โดยการตรวจโปรตีน ในปัสสาวะ ร่วมกับการตรวจเลือดวัดค่าซีรั่มครีเอตินิน และคำนวณค่าการทำงานของไต ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

* การประเมินค่าอัตราการกรองไต (estimated GFR;eGFR) ทำโดยตรวจระดับครีเอตินินในซีรัม (serum creatinine, SCR) และคำนวณด้วยสูตร CKD-EPI (Chronic Kidney Disease Epidemiology Collaboration) ดังแสดงในตาราง

ตารางการคำนวณค่า eGFR ด้วยสูตร CKD-EPI

เพศ	ระดับ serum creatinine (mg/dl)	สูตรที่ใช้
หญิง	≤ 0.7	$GFR = 144 (SCR/0.7)^{0.329} (0.993)^{Age}$
	> 0.7	$GFR = 144 (SCR/0.7)^{1.209} (0.993)^{Age}$
ชาย	≤ 0.9	$GFR = 141 (SCR/0.7)^{0.411} (0.993)^{Age}$
	> 0.9	$GFR = 141 (SCR/0.7)^{1.209} (0.993)^{Age}$

** การตรวจ microalbumin ควรซักประวัติผู้ป่วยเพิ่มเติมเพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีภาวะอื่นที่เป็นสาเหตุของอัลบูมินรั่วทางปัสสาวะ เช่น มีไข้, ออกกำลังกายหักโหม, รับประทานอาหารที่มีโปรตีนสูง, การติดเชื้อทางเดินปัสสาวะ เป็นต้น
 การตรวจพบ microalbumin ให้ผลบวก หมายถึง ตรวจพบ microalbumin 2 ใน 3 ครั้ง ภายใน 3-6 เดือน โดย
 1) microalbuminuria dipstick ได้ผลบวก หรือ
 2) urinary albumin/creatinine ratio (UACR) จากการเก็บปัสสาวะ มีค่า 30-300 mg/g.

การดูแลรักษา และการส่งต่อผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรัง

การดูแลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังอย่างถูกต้องโดยเฉพาะในระยะต้นของโรคสามารถชะลอความเสื่อมของโรคไตและป้องกันภาวะไตวายได้ ซึ่งผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่มีอาการในระยะต้นและอยู่ในความดูแลของแพทย์ทั่วไป ดังนั้นการคิดคำนวณค่าการทำงานของไต เพื่อทราบระยะของโรคที่ถูกต้องจึงมีความสำคัญ ทำให้การรักษาเหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งทำให้การส่งต่อผู้ป่วยที่จำเป็นถึงอายุแพทย์โรคไตรวดเร็วขึ้น แม้ว่าในขณะเดียวกัน อาจส่งผลให้ภาระงานของการดูแลผู้ป่วยในระดับปฐมภูมิ และทุติยภูมิเพิ่มขึ้น

ค่าการทำงานของไต (Glomerular Filtration Rate; GFR) คืออะไร?

GFR คือ อัตราการกรองของเลือดที่ผ่านไตออกมาเป็นน้ำปัสสาวะ และใช้เป็นค่าวัดการทำงานของไต ในปัจจุบันค่านี้ถูกประมาณจากการคำนวณตัวแปรต่างๆ ได้แก่ ระดับค่าครีเอตินินในเลือด เพศ และอายุของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง โดยใช้สูตร

CKD-EPI เรียกว่าการประเมินค่าอัตราการกรองไต (estimated GFR; eGFR) โดยค่าปกติอยู่ที่ประมาณ 100 มล.ต่อนาที (ในกรณีไตทำงาน 100%) ดังนั้นค่าที่ได้จากคำนวณออกมาจะใกล้เคียงกับเปอร์เซ็นต์การทำงานของไต อย่างไรก็ตาม ค่านี้ไม่สามารถคำนวณและนำมาใช้ในภาวะไตวายเฉียบพลัน หรือในเด็ก (อายุ < 18 ปี) ขณะเดียวกันในผู้ป่วยที่มีภาวะกล้ามเนื้อลีบ หรือได้รับการตัดแขนขา การคำนวณค่าการทำงานของไตด้วยวิธีนี้ อาจจะทำให้ประเมินความรุนแรงไม่แม่นยำโดยบอกระยะของโรคไตต่ำกว่าความเป็นจริง

ทำไมจึงต้องมีการหาค่าการทำงานของไต

- ระดับค่าครีเอตินินในเลือด เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะใช้ในการเฝ้าระวังภาวะการทำงานของไตบกพร่องในระดับเล็กน้อยได้ และไม่ได้สัมพันธ์โดยตรงกับค่าการทำงานของไต (GFR)
- ค่า eGFR ใช้เป็นค่ามาตรฐานในการจำแนกระยะ และ การกำหนดแนวทางการดูแลรักษาผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง
- โรคไตเรื้อรังเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญอย่างหนึ่งของการเกิดโรคทางระบบหัวใจและหลอดเลือด ค่า eGFR จะสามารถนำไปใช้ในการคัดกรองผู้ป่วยที่ควรได้รับการรักษาเพื่อลดความเสี่ยงนั้น
- eGFR ช่วยในการคัดกรองผู้ป่วยที่สมควรได้รับการส่งต่อเพื่อพบผู้เชี่ยวชาญ

ผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรัง หมายถึง ผู้ป่วยที่มีภาวะไตผิดปกติหรือมี GFR น้อยกว่า 60 มล./นาที/1.73 ตารางเมตรนานติดต่อกันเกิน 3 เดือน โรคไตวายเรื้อรังสามารถแบ่งเป็นระยะต่างๆ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1. การแบ่งระยะของโรคไตวายเรื้อรัง

ระยะ	คำจำกัดความ	eGFR (มล./นาที/1.73 ตารางเมตร)
1	ไตผิดปกติ* และ GFR ปกติหรือเพิ่มขึ้น	> 90
2	ไตผิดปกติ* และ GFR ลดลงเล็กน้อย	60 – 89
3	GFR ลดลงปานกลาง	30 – 59
4	GFR ลดลงมาก	15 – 29
5	ไตวายระยะสุดท้าย	< 15 (หรือต้องรับการบำบัดทดแทนไต)

ไตผิดปกติ* หมายถึงมีโปรตีนหรือเม็ดเลือดแดงในปัสสาวะ หรือพบไตผิดปกติจากการตรวจทางรังสีหรือมีพยาธิสภาพ

การประเมินผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรัง

ในผู้ป่วยที่มี eGFR > 60 มล.ต่อนาที

- ถ้าไม่มีอาการหรือไตผิดปกติอื่นๆ ไม่ถือเป็นข้อบ่งชี้ในการส่งตรวจเพิ่มเติม และไม่ถือเป็นผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง

ในผู้ป่วยที่มี eGFR < 60 มล.ต่อนาที

- สืบหาค่าครีเอตินินในเลือด หรือ eGFR ในอดีตเพื่อดูอัตราการเสื่อมของไต
- ทบทวนประวัติการใช้ยา โดยเฉพาะยาใหม่ๆ ที่เพิ่งเริ่มใช้ เช่น ยาด้านการอักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์ (NSAIDs) ยาปฏิชีวนะ ยาขับปัสสาวะ ยา ACEIs/ARBs
- ตรวจปัสสาวะเพื่อหาภาวะเม็ดเลือดแดง หรือ โปรตีนรั่วในปัสสาวะ หากพบโปรตีน อาจมีสาเหตุจากการติดเชื้อในทางเดินปัสสาวะ จึงควรส่งปัสสาวะเพื่อเพาะเชื้อ และรักษาโรคติดเชื้อก่อนแล้วจึงส่งปัสสาวะเพื่อคำนวณค่าโปรตีนต่อครีเอตินิน (urine protein creatinine ratio, UPCR)

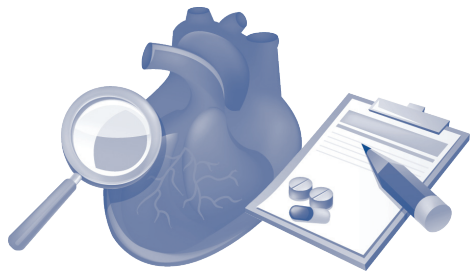
- ประเมินลักษณะทางคลินิกของผู้ป่วย ภาวะอาการของระบบทางเดินปัสสาวะ ภาวะหัวใจล้มเหลว ภาวะติดเชื้อในกระแสเลือด ภาวะขาดสารน้ำ วัดความดันโลหิต คลำกระเพาะปัสสาวะ
- หากเป็นผู้ป่วยซึ่งไม่เคยมีประวัติโรคไตมาก่อน ควรส่งตรวจค่าซีรัมครีเอตินินและ eGFR ซ้ำภายใน 5 วัน เพื่อค้นหาโรคที่อาจทำให้ไตเสื่อมอย่างรวดเร็ว
- หากไม่มีข้อบ่งชี้ในการส่งต่อผู้ป่วย แนะนำให้ผู้ป่วยเข้าร่วมโครงการดูแลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง

ข้อบ่งชี้ในการส่งต่อผู้ป่วยไปยังคลินิกโรคไตหรืออายุรแพทย์โรคไต

ผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะที่ 1 ถึง 3 สามารถดูแลในคลินิกเบาหวานหรือความดันโลหิตสูง และส่งต่อเมื่อมีข้อบ่งชี้ ดังนี้

- ภาวะโปรตีนรั่วในปัสสาวะ โดยไม่มีอาการอื่น UPCR > 1,000 มก./กรัม หรือตรวจพบโปรตีนในปัสสาวะด้วยแถบสีจุ่ม มีค่า proteinuria 4+ หลังได้รับการควบคุมความดันโลหิตได้ตามเป้าหมายแล้วมากกว่า 3 เดือน

- ภาวะปัสสาวะเป็นเลือด ซึ่งหลังจากตรวจเพิ่มเติมด้วยวิธี IVP หรืออัลตราซาวนด์ไม่พบความผิดปกติ
- ภาวะน้ำท่วมปอดที่เป็นซ้ำ ในภาวะที่การบีบตัวของหัวใจปกติ
- ค่าซีรัมครีเอตินินเพิ่มขึ้น $>30\%$ หรือ eGFR ลดลง $> 25\%$ ในสองเดือนแรกของการเริ่มยา ACEIs/ARBs
- การลดลงอย่างต่อเนื่องของ GFR > 0.5 มล./นาที/1.73 ตารางเมตร/เดือน
- ภาวะโลหิตจางที่ไม่ทราบสาเหตุ
- ความผิดปกติอย่างต่อเนื่องของระดับโพแทสเซียมในเลือด
- สงสัยโรคอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น SLE, หลอดเลือดอักเสบ, multiple myeloma
- ความดันโลหิตสูงที่ไม่ตอบสนองต่อการรักษา ($>150/90$ มิลลิเมตรปรอท ในขณะที่ได้ยาลดความดันโลหิต 3 ชนิด)

ผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะ 4 และ 5

ผู้ป่วยทุกคนควรได้รับการส่งตัวไปพบผู้เชี่ยวชาญโรคไต และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการบำบัดทดแทนไต ยกเว้นในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังที่มีโรคอื่น ๆ ที่ไม่สามารถรักษาได้และอยู่ในระยะสุดท้าย หรือที่มีการทำงานของไตคงที่ และได้ทำการตรวจครบถ้วนรวมทั้งตกลงเรื่องแผนการรักษาเรียบร้อยแล้ว

ข้อมูลสำคัญในการส่งต่อผู้ป่วย

- ประวัติการเจ็บป่วย
- อาการทางระบบทางเดินปัสสาวะ
- ประวัติยา (รวมถึงวันที่เริ่มใช้และหยุดใช้ยา โดยเฉพาะ ยา ACEIs/ARBs)
- ผลการตรวจร่างกาย เช่น ความดันโลหิต ภาวะบวม คลำกระเพาะปัสสาวะ
- ผลการตรวจปัสสาวะด้วยแถบสีจุ่มเพื่อค้นหาภาวะเม็ดเลือดแดง/โปรตีนรั่วในปัสสาวะ
- ผลการเพาะเชื้อ/ผลโปรตีนต่อครีเอตินีนจากปัสสาวะ (ถ้ามี)

- ผลเลือด เช่น CBC, ซีรั่มครีเอตินีน eGFR ในอดีตและปัจจุบัน, BUN, โปตัสเซียม, อัลบูมิน, ไนมัน, HbA1c ในผู้ป่วยโรคเบาหวาน
- ผลการตรวจอัลตราซาวด์ (ถ้ามี)

การดูแลผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรัง สำหรับผู้ป่วยทุกระยะ ควรปฏิบัติดังนี้

- ประเมินทางคลินิกและผลตรวจทางห้องปฏิบัติการเป็นประจำ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2. การตรวจและความถี่อย่างน้อยในการดูแลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง

ระยะ	การตรวจ	ความถี่
1 และ 2	ความดันโลหิต, eGFR, UPCR*	ทุกปี
3	ความดันโลหิต, eGFR, UPCR* Hb, potassium, calcium, phosphate	ทุก 6 เดือน (12 เดือนถ้าค่าไตคั่งที่**)
4 และ 5	ความดันโลหิต, eGFR, UPCR* Hb, potassium, calcium, phosphate, bicarbonate, PTH	ทุก 3 เดือน (6 เดือนถ้าค่าไตคั่งที่**ในระยยะที่ 4)

UPCR* ในกรณีตรวจพบโปรตีนในปัสสาวะด้วยแถบสีจุ่ม
ค่าไตคั่งที่** หมายถึง eGFR ลดลง < 2 มล./นาที ใน 6 เดือน

- ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลิกบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การควบคุมน้ำหนัก การออกกำลังกาย การจำกัดอาหารเค็ม
- ป้องกันโรคทางหัวใจและหลอดเลือด: ในผู้ป่วยเบาหวานชายที่มีอายุมากกว่า 50 ปี หรือในผู้ป่วยเบาหวานหญิงที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ที่มีปัจจัยเสี่ยงของโรคหัวใจและหลอดเลือดร่วมอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ ประวัติโรคหัวใจและหลอดเลือดในครอบครัว ความดันโลหิตสูง สูบบุหรี่ ไขมันในเลือดผิดปกติ หรือมี albuminuria ควรให้
  - แอสไพรินถ้า BP < 150/90 mmHg
  - ยาลดไขมันในเลือดโดยลดระดับไขมัน LDL น้อยกว่า 100 มก./ดล.
- การควบคุมความดันโลหิต
  - ระดับที่เริ่มให้การรักษาคือ 140/90 mmHg และเป้าหมายคือ 130/80 mmHg
  - ใช้ ACEs/ARBs ถ้ามีภาวะโปรตีนรั่วทางปัสสาวะหรือผู้ป่วยมีโรคเบาหวานร่วมด้วย

- * โดยตรวจระดับซีรั่มครีเอตินีน และโพแทสเซียม
ในเลือด
  - ◆ ก่อนเริ่มยา
  - ◆ 2 สัปดาห์หลังเริ่มยา
  - ◆ หลังมีการเพิ่มขนาดยา
- * ถ้าค่าซีรั่มครีเอตินีนเพิ่มขึ้น $>30\%$ หรือ GFR
ลดลง $>25\%$ ควรตรวจระดับโพแทสเซียม และ
พิจารณาปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ
- ควบคุมระดับน้ำตาลสะสมในเลือด (HbA1c) น้อยกว่า
ร้อยละ 7 ในผู้ป่วยเบาหวาน
- ถ้าระดับโพแทสเซียม >6 mmol/l
  - ตรวจสอบว่าไม่มีการแตกสลายของเม็ดเลือดแดง และ
ถามประวัติการรับประทานอาหาร
  - หยุดยา NSAIDs
  - หยุดยาขับปัสสาวะที่สะสมโพแทสเซียม
  - หยุดยา ACEs/ARBs ถ้าระดับโพแทสเซียมยังคงสูงอยู่

ผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะที่ 3: ควรมีการดูแลรักษาเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

- ถ้าระดับฮีโมโกลบิน <10 g/dl และไม่ได้เกิดจากสาเหตุอื่นๆ
  - ส่งตัวผู้ป่วยเพื่อการได้รับธาตุเหล็กเสริมและอาจได้รับ ESA เพื่อรักษาระดับเฟอร์ริตินให้อยู่ที่ 200-500 mcg/l และ ระดับฮีโมโกลบิน 10-12 g/dl
- ส่งตรวจอัลตราซาวด์ไตเมื่อ
  - มีอาการทางระบบทางเดินปัสสาวะ
  - มีภาวะความดันโลหิตสูงที่ไม่ตอบสนองต่อการรักษา
  - มีการลดลงของ eGFR อย่างรวดเร็ว
- ฉีดวัคซีนป้องกันโรคไข้วัดใหญ่
- ทบทวนยาของผู้ป่วย
  - ขนาดยาเหมาะสมหรือไม่
  - มียาที่เป็นอันตรายต่อไตหรือไม่ เช่น NSAIDs

ผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะที่ 4-5: ควรมีการดูแลรักษาเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

- ประเมินภาวะทางโภชนาการและแนะนำอาหารที่เหมาะสม
- ฉีดวัคซีนป้องกันโรคตับอักเสบบี
- รักษาภาวะ parathyroid hormone สูง
- แก้ไขภาวะเลือดเป็นกรด
- ให้ข้อมูลเพิ่มเติมแก่ผู้ป่วยเกี่ยวกับทางเลือกในการบำบัดทดแทนไต
- การวางแผนผ่าตัดปลูกเส้นเลือดเพื่อการฟอกเลือด
- การส่งตัวในเวลาที่เหมาะสม

แหล่งศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม

รายละเอียดเพิ่มเติมสามารถศึกษาได้จาก คู่มือการดูแลผู้ป่วยโรคไตในระยะต้นซึ่งจัดทำโดย อนุกรรมการป้องกันโรคไตเรื้อรัง สมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย (www.nephrothai.org)

เอกสารอ้างอิง

1. Domrongkitchaiporn S, Sritara P, Kitiyakara C, Stitchantrakul W, Krittaphol V, Lolekha P, et al. Risk factors for development of decreased kidney function in a southeast Asian population: a 12-year cohort study. *J Am Soc Nephrol* 2005 Mar;16(3):791-9.
2. Chittinandana A, Chailimpamontree W, Chaloeiphap P. Prevalence of chronic kidney disease in Thai adult population. *J Med Assoc Thai* 2006 Aug;89 Suppl 2:S112-20.
3. Ong-Ajyooth L, Vareesangthip K, Khonputsas P, Aekplakorn W. Prevalence of chronic kidney disease in Thai adults: a national health survey. *BMC Nephrol* 2009;10:35.
4. Ingsathit A, Thakkinstian A, Chaiprasert A, Sangthawan P, Gojaseni P, Kiattisunthorn K, et al. Prevalence and risk factors of chronic kidney disease in the Thai adult population: Thai SEEK study. *Nephrol Dial Transplant* May;25(5):1567-75.

5. Perkovic V, Cass A, Patel AA, Suriyawongpaisal P, Barzi F, Chadban S, et al. High prevalence of chronic kidney disease in Thailand. *Kidney Int* 2008 Feb;73(4):473-9.

